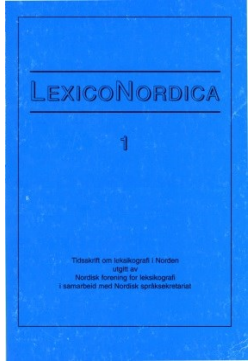

LexicoNordica

Titel:	Språkprovens form och funktion i svenska betydelseordböcker från Östergrens Nusvensk ordbok till Svensk ordbok	
Forfatter:	Sven-Göran Malmgren	
Kilde:	LexicoNordica 1, 1994, s. 107-117	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Sven-Göran Malmgren

Språkprovens form och funktion i svenska betydelseordböcker från Östergrens Nusvensk ordbok till Svensk ordbok

Verbal illustrations, or examples, play an important role in most monolingual defining dictionaries. In this paper, five defining dictionaries of modern Swedish are investigated from this point of view. A couple of questions are focused in particular, namely (a) whether the examples of the dictionaries are mainly authentic, or mainly 'semi-authentic' (based on authentic texts, but modified) or freely invented, and (b) which different functions (e.g., syntactic, semantic, connotational, encyclopedic) the examples have. Among other things, it turns out that most examples in the Swedish dictionaries are either semi- or non-authentic.

Inledning

Att språkproven spelar en viktig roll i betydelsebeskrivningen av orden i enspråkiga definitionsordböcker – liksom, givetvis, i tvåspråkiga ordböcker – bestrids knappast av någon. Grovt kan man säga att språkproven, på ett konkretare sätt än definitioner o.d., kan ge viktiga upplysningar om respektive uppslagsords semantiska, syntaktiska och pragmatiska egenskaper. De flesta av de svenska betydelseordböcker som kommit ut under 1900-talet innehåller också många språkprov. Dock verkar traditionerna vara något varierande i olika länder. Också relativt stora engelska och amerikanska ordböcker, som inte är direkt avsedda för andraspråksinläring, är ofta förbluffande njugga med språkprov. Den tyska och den franska traditionen tycks mera likna den svenska.

I det följande kommer fem av de viktigaste synkrona svenska betydelseordböckerna under 1900-talet att skärskådas något från den antydda synpunkten, främst med hjälp av några konkreta exempel på ordboksartiklar. Det gäller Olof Östergrens Nusvensk ordbok (Östergren, 1919–72), Illustrerad svensk ordbok (ISO, 1956), Svensk ordbok (1986), Bonniers svenska ordbok (BSO, 3. uppl. 1990), och Svenska ord (2. uppl. 1992). Något kommer också den ännu inte färdigställda Nationalencyklopedins ordbok (NEO), som bygger på Svensk ordbok, att beröras. Omfångsmässigt är Östergren, som omfattar 10 band, i särklass störst. Därefter kommer ISO och Svensk ordbok (tjocka enbandsordböcker). Minst omfång har BSO och Svenska ord (enbandsordböcker om knappt 1000 sidor). Det bör påpekas att Svenska ord främst, om också inte uteslutande, vänder sig till andraspråksinlärare.

Med **språkprov** eller **exempel** menas här fraser (eller sammansättningar och avledningar) som återges inom ramen för en ordboksartikel och som innehåller uppslagsordet och har till uppgift att illustrera det i någon av dess betydelsenyanser eller användningar. Därvid utesluts naturligen idiom, som kan betraktas som självständiga lexikala enheter, jämförbara med ord eller lemman.

Innan vi går in på de enskilda ordböckerna ska vill jag i korthet allmänt diskutera frågor kring språkprovets autenticitet, form och funktioner. Den första frågan lyder: Bör språkproven vara autentiska eller kan de utformas av ordboksredaktionen, ev. med stöd av en korpus ("semiautentiska")? Den andra frågan kan formuleras: Om man accepterar icke-autentiska, redaktionella språkprov, vilket är då att föredra, s.k. döda eller s.k. levande språkprov (jfr Svensén 1987:87)? Den tredje frågan lyder: vilka olika funktioner kan språkproven fylla?

Autentiska, semi-autentiska och redaktionella språkprov

I äldre ordböcker var man oftast av rent praktiska skäl hänvisad till redaktionella exempel. Att bygga upp en excerptsamling utan datorhjälp var mer eller mindre ett livsverk bara det (Östergren lyckades efter många år insamlingsarbete komma upp till något över 200.000 excerpts – en aktningvärd prestation men med nutida mått mätt en ganska liten korpus). Med datorernas intåg har situationen radikalt förändrats, och det är numera inte ovanligt att större betydelseordböcker är utarbetade med stöd av korpusar på tiotals miljoner ord. Då blir frågan brännande: bör man återge de fraser man väljer ur korpusen "diplomatariskt", eller får man modifiera dem t.ex. av pedagogiska skäl, och får man i de fall där goda exempel trots allt saknas i korpusen själv konstruera sådana?

Den vanligaste ståndpunkten torde vara att det är legitimt både att modifiera korpusens fraser och att komplettera korpusen med redaktionella språkprov när det befins nödvändigt. I förordet till Duden, Deutsches Universalwörterbuch (1983:18) läser man: "Die Beispiele in diesem Wörterbuch, denen im allgemeinen Belege aus der Sprachkartei der Dudenredaktion *zugrunde liegen* (min kursivering), sollen das Zusammenspiel der Wörter veranschaulichen." Och i förordet till Le nouveau petit Robert (1993:XVII) anför: "L'exemple est une phrase /.../ qui est produite par le lexicographe /.../ ou empruntée a un auteur...". Ungefär samma ståndpunkt ligger till grund för Svensk ordbok – både redaktionella och kanske framför allt "semi-autentiska" språkprov spelar en viktig roll i ordboken. Denna ståndpunkt avvisas dock kategoriskt i COBUILD-ordboken (1987:xv, se äv. Fox 1987), som energiskt polemiserar mot "invented examples" och mot modifie-

ring av korpusens språkprov, även om vissa brasklappar smygs in: ("These examples are taken from actual texts *wherever possible* (min kurs.)", "Some of the examples are slightly adapted from the citation in our text files.")

Det är lätt att sympatisera med COBUILD-ståndpunkten, men åtminstone enligt min egen erfarenhet från arbetet på Svensk ordbok och Nationalencyklopedins ordbok är den mycket svår att upprätthålla i praktiken. Det är inte alls ovanligt, också med en korpus på 20 miljoner ord, att ganska viktiga ord antingen inte alls är företrädda, eller – vanligare – företrädda enbart i helt intetsägande eller otypiska kontexter. Och det är snarare regel än undantag, att i princip goda autentiska exempel innehåller delar – t.ex. namn – som är helt irrelevanta för beskrivningen av uppslagsordet. (Detta påpekades redan av Weinreich (1964) i hans recension av den berömda Websters third.) Men naturligtvis kan man i många fall direkt citera korpusens fraser, och det är i så fall förstås det allra bästa.

Döda och levande språkprov

Skillnaden mellan levande och döda språkprov kan illustreras med ett enkelt exempel. verbet *lita* måste i svenskan konstrueras med prepositionen *på*. Om man vill ange detta med hjälp av språkprov kan man i princip välja mellan typerna *lita på ngn* (ett dött exempel) och *han litar på henne* (ett levande exempel). I döda exempel förekommer typiskt inte finita verbformer och inga andra nominalfraser än *ngn* o.d. I levande exempel förekommer nästan alltid "riktiga" nominalfraser och ofta finita verbformer. Döda språkprov närmar sig formella valensangivelser och kan ha den fördelen, att läsaren förstår att viktiga element i frasen inte är utbytbara. Döda språkprov är naturligtvis nästan alltid icke-autentiska. Fördelen med levande språkprov är främst att de är mer läsbara och att de kan vara autentiska.

Språkprovets funktioner

Från funktionell synpunkt kan man skilja mellan följande typer av språkprov:

- 1) Semantiska (paradigmatiska)
- 2) Syntaktiska (syntagmatiska)
- 3) Konnotationella
- 4) Encyklopediska

Semantiskt motiverade språkprov kan bidra till att närmare placera in uppslagsordet i dess semantiska fält, gärna genom att innehålla motsatsord e.d., hyponymer, ko-hyponymer o.d. De kan också ibland göra tjänst som en sorts pseudodefinitioner när en regelrätt definition skulle bli mycket komplicerad. Svensk ordbok har t.ex. följande exempel på en speciell användning av *bakifrån*: *Vi börjar bakifrån i alfabetet: Öberg, Åkesson, Zander...* . Sekundärt semantiskt motiverade kan sådana språkprov sägas vara där poängen är att visa uppslagsordets "medspelares" semantiska egenskaper (ett enkelt exempel är *läsa böcker* i artikeln *läsa*).

Syntaktiskt motiverade språkprov ger huvudsakligen uppgifter av valenskaraktär: transitivitet/intransitivitet hos verben, prepositionsval i de viktigaste fraserna vid verb, adjektiv och substantiv m.m. I praktiken kombineras ofta semantiska och syntaktiska element i språkproven, som redan det enkla exemplet *läsa böcker* visar.

Konnotationellt motiverade språkprov kan i vissa fall visa de associationer, stämningar o.d. som uppslagsordet ger upphov till. Ordet *födelsedag* ger osökt upphov till associationer i riktning mot firande, presenter o.d., och detta kan lämpligen redovisas i form av språkprov, enklast morfologiska språkprov som just *födelsedagsfirande* och *födelsedagspresent*.

Encyklopediskt motiverade språkprov kan i någon mån tjäna som en sorts lösning på den svåra frågan om gränsdragningen mellan ordbok och encyklopedi. På uppslagsordet **analfabet** kan t.ex. ett encyklopediskt språkprov som *bara ett försvinnande litet antal människor är analfabeter i Sverige* försvara sin plats. Det går nog att hävda att detta ingår i vår kunskap om ordet *analfabet*, och denna kunskap är ganska svår att återge i själva betydelsebeskrivningen.

Till språkproven har vi även räknat sammansättningar och avledningar där uppslagsordet ingår som ett eller flera morfem. Denna typ av språkprov förekommer långt ifrån alltid i betydelseordböcker, men den är utan tvivel viktig. Betydelsebeskrivningen av ordet *diskriminering* berikas onekligen av det morfologiska språkprovet *rasdiskriminering*. Tack vare baklängesordlistor o.d. kan denna typ av språkprov numera ges systematiskt. När de förekommer, är de vanligen semantiskt motiverade, men syftet kan naturligtvis också vara att ge morfologiska uppgifter, t.ex. uppgifter om sammansättningsfogens utseende (jfr Malmgren 1994).

Allmänt kan man säga att språkproven har till uppgift att stödja definitionen och den övriga mer formella betydelsebeskrivningen. Inte minst ska de utgöra belägg för att beskrivningen av en viss betydelsenysans är korrekt. Ett krav på språkprovet som såvitt jag vet knappast formulerats klart men som enligt min mening är mycket viktigt är att språkprovet

endast ska kunna uppfattas som illustration till just den aktuella betydelsen – det bör inte ens teoretiskt kunna uppfattas som exempel på någon annan betydelsenyans. Åtminstone måste man göra språkprovet så tydligt diskriminerande som möjligt (detta krav minskar f.ö. också möjligheten att använda rent autentiska exempel). I Svensk ordbok förekommer på uppslagsordet *dotter* betydelsenyansen 'ättling av kvinnokön', följd av det bibliskt influerade exemplet *Evas döttrar*. Men detta språkprov är egentligen inte tydligt nog, eftersom det mycket väl kan tänkas illustrera huvudbetydelsen (*alla kvinnor är Evas döttrar* e.d. vore tydligare).

Språkproven i fem svenska betydelseordböcker

Vi återvänder nu till de fem svenska betydelseordböcker som nämndes i inledningen. Självfallet är mängden språkprov som ges i en ordbok beroende av ordbokens omfång, och det är därför trivialt att konstatera att Östergren innehåller de i särklass flesta språkproven, att både ISO och Svensk ordbok innehåller ganska många språkprov (Svensk ordbok kanske något fler) och att Bonniers svenska ordbok och Svenska ord nöjer sig med ett ganska begränsat antal. Men hur är det med exemplens autenticitet etc.? Troligen är det bara Östergren och Svensk ordbok (och kanske Svenska ord) som i någon större utsträckning innehåller autentiska språkprov. Som redan nämnts hade Östergren en egen excerpt-samling av för sin tid betydande omfattning, och redaktionerna för Svensk ordbok och Svenska ord hade tillgång till en korpus på kanske 20 miljoner ord. I inledningen till första bandet av Nusvensk ordbok (1919:VII) skriver Östergren emellertid: "Många exempel har jag själv bildat. Exempel upptagna ur äldre ordböcker eller ur litteraturen (egna eller andras excerpter) äro stundom förkortade eller ändrade". Man får dock förmoda, att de språkprov, där Östergren anger författare eller ger källhänvisning på annat sätt, är helt autentiska. Omvänt kan man anta att de övriga språkproven – utan någon källhänvisning – är antingen "semi-autentiska" eller fritt konstruerade av Östergren. Om detta antagande är riktigt är antalet helt autentiska språkprov i Östergren procentuellt sett tämligen litet. Detta är inte ointressant: trots att Östergren lade ner så stor möda på att bygga upp sin excerptsamling kan han ha tvingats konstatera att en förhållandevis liten del av språkproven kunde användas i sitt ursprungliga skick. – Eftersom Svensk ordbok inte ger källhänvisningar är det svårare att uppskatta andelen helt autentiska exempel där. Normalt citerades dock korpusen ordagrant när det fanns ett belysande och tillräckligt kort textutdrag, bortsett från att ev. personnamn vanligen ändrades till *han*, *hon*, *NN* e.d. Förmodligen är de helt autentiska exemplen relativt sett fler i Svensk ordbok än i Östergren,

men trots allt torde de vara i klar minoritet även där. Något liknande bör gälla Svenska ord. Varken ISO eller – veterligen – Bonniers svenska ordbok bygger på någon databehandlad korpus.

Det stora flertalet språkprov i ordböckerna är levande, om man bortser från att Svenska ord systematiskt ger formella valensuppgifter vid verben och många av adjektiven. Ett eller annat dött språkprov kan förekomma, t.ex. i Svensk ordbok och ISO, i en omgivning av f.ö. levande exempel. I Nationalencyklopedins ordbok kommer alla de egentliga språkproven att vara levande, och dessutom kommer formella valensuppgifter att ges vid verb, adjektiv och relevanta substantiv.

Morfologiska språkprov, alltså (främst) sammansättningar där uppslagsordet ingår som ett eller flera morfem, ges systematiskt i Svensk ordbok och i Svenska ord och tämligen systematiskt i Östergren men inte i de övriga ordböckerna. I ISO kompenseras detta delvis av det mycket stora antalet uppslagsord. Efter exempelvis artikeln **barn** kommer här en lång rad uppslagsord med *barn* som förled, och dessa uppslagsord, som är lätta att hitta med utgångspunkt i **barn**, kan givetvis betraktas som morfologiska språkprov till detta ord. Svensk ordbok och Svenska ord tar upp färre sammansättningar av detta slag, antingen som uppslagsord eller enbart som morfologiska språkprov, men i motsats till ISO och Bonniers svenska ordbok ger de – med stöd främst av Svensk baklängesordbok – också morfologiska språkprov med uppslagsordet som förled (*spädbarn, älsklingsbarn* m.fl.).

Låt oss nu studera språkproven i ett par artiklar i ordböckerna, främst från funktionell synpunkt. Av utrymmesskäl nöjer vi oss med de fyra mindre ordböckerna. Uppslagsorden som vi väljer är **läsa** och **trogen**. Bortsett från idiom och sammansättningar med uppslagsordet som förled återges samtliga språkprov, i den ordning de förekommer i i ordböckerna. Texterna mellan språkproven utelämnas, men gränserna mellan betydelsenyanser markeras med tom rad, gränserna mellan numererade betydelsemoment dessutom med streck (—). Se följande uppslag.

I båda artiklarna har som väntat de större ordböckerna långt fler språkprov än de mindre. De mindre ordböckernas språkprov förefaller emellertid välvalda, givet det begränsade omfånget. Samtidigt är det svårt att peka på några språkprov som skulle vara direkt överflödiga i de större ordböckerna (på **läsa** möjligen språkproven på rad 6 och 13–14 i Svensk ordbok och rad 12–13 i ISO; en relativt perifer användning illustreras kanske också med ett väl långt exempel på rad 18–19 i Svensk ordbok).

Ser vi i första hand på de båda större ordböckerna kan vi först konstatera att många språkprov är gemensamma, bortsett från smärre,

ytliga skillnader. En skillnad är att ISO i ganska stor utsträckning ger döda språkprov, i synnerhet mot slutet av artikeln *läsa* (*läsa ngt i nngns ansikte jämfört med i hennes ansikte kunde man läsa både hopp och fruktan* i Svensk ordbok m.fl.). En annan skillnad är, som väntat, att bara Svensk ordbok ger morfologiska exempel med uppslagsorden som förled (*lusläsa, slöläsa, pliktrogen* m.fl.). Poängen med exemplen är i de flesta fall semantisk, och det torde gå ganska bra att rekonstruera artiklarnas struktur med de olika betydelsenyanserna enbart utifrån språkproven. Syntaktiska upplysningar smygs dock också in, särskilt i artikeln *trogen*, där man bl.a. får veta (rad 6 och 14 i Svensk ordbok, rad 13 i Bonniers svenska ordbok) att adjektivet kan konstrueras med eller utan prepositionen *mot*. Samtidigt kommer nackdelen med att inte – som Svenska ord, se artikeln *läsa* – ge formella valensuppgifter fram tydligt här: läsaren av Svensk ordbok måste fråga sig om konstruktions-sättet vid *trogen (mot) sin hustru* och *trogen (mot) sina ideal* gäller generellt eller bara i dessa fraser.

Det är intressant att alla fyra ordböckerna tagit med frasen *lära sig läsa*. På ett sätt är den naturligtvis fullständigt trivial – man kan lära sig allting, och ingen förordar att man vid varje verb skulle ge frasen *lära sig* + verbet. Anledningen till att frasen ändå är med är givetvis att den förmodligen är vanlig, men är det ett tillräckligt skäl? Kanske skulle man på något sätt ange att frasen tagits med enbart på grund av dess höga frekvens, såsom man tydligen planerar att göra i Den danske ord-bog (se Ebba Hjorts artikel i detta nummer av LexicoNordica).

Man lägger till sist märke till att Svensk ordbok har betydligt fler, och mer platskrävande, språkprov än ISO i artikeln *trogen* (trots detta missar Svensk ordbok den rätt goda frasen *lyckan varförblev honom trogen*). Vad ISO saknar är främst dels exempel på adjektivets syntaktiska beteende (*trogen (mot)*), dels exempel på att man kan vara trogen mot andra företeelser än människor (*trogen sin hembygd* o.d.). Att illustrera dessa uppgifter om *trogen* med språkprov förefaller befogat, men man kan naturligtvis fråga sig om inte detta fått för stort utrymme i Svensk ordbok, och hävda att språkproven dels är för många, dels kanske för utbyggda. Man kunde t.ex. tänka sig att förkorta det långa språkprovet på rad 10–12 till *trogen sin hembygd*. Det finns dock en poäng med exemplet i dess utbyggda form: med en sorts antonymisk uppbyggnad antyder det vad det innebär att *inte* vara trogen sin hembygd (jfr ovan), något som knappast är självklart utifrån en allmän betydelsebeskrivning.

Språkproven ur artiklarna läsa och trogen i Illustrerad svensk ordbok, Svensk ordbok, Bonniers svenska ordbok och Svenska ord

LÄSA

	ISO	Svensk ordbok
	& tyst	lusläsa, slöläsa
	& en bok	han har just lärt sig &
	& i en tidning	hennes handstil är svår att &
	—	& tidningen
5	lära, kunna &	& en god bok
	hans stil är nästan omöjlig att &	vår mest läste författare
	& innantill	& innantill
	& noter	han läste igenom brevet
10	& kartan	kan du & brevet för oss?
	—	läs högre så att alla hör!
	varje dag läser man i tidningarna	& noter
	om nya ruskigheter	& kartan
	det står att & på s. 15	i hennes ansikte kunde man &
	—	både hopp och fruktan
15	—	man kunde nästan & hans tankar
	& läxor, språk	den optiska läsaren kan & 60
	& på en examen	tecken i sekunden
	gå och &	
20	—	
	& till bords	& en bön
	& till maten	& till maten
	& Fader vår	
25	& ve och förbannelse över ngn	(som idiom) & mellan raderna
	—	—
	& (extra) med ngn	tentamensläsa
	& läxor med ngn	hon läser matematik på universitetet
	—	& till präst
30	& mellan raderna	gå och & (för prästen)
	& ngt i ngnns ansikte, ögon, blick	—
	& ngnns tankar	han läste extra med några elever

LÄSA (forts.)**Bonniers svenska ordbok**

& böcker

han har just lärt sig &

40 & noter

& kartan

& en bön

& (upp) en dikt

45

& kemi, engelska

gå och &

TROGEN**ISO**

en & vän

& kärlek

& som guld

5 sin vana &

lyckan var/förblev honom &

en & skildring

10

en & översättning

Bonniers svenska ordbok

en & hund

& (mot) sina ideal

15 en tidstrogen skildring

en & översättning

Svenska ord

sin vana &

20 en & översättning

Svenska ord

lära sig &

& högt ur en bok

—

& svenska

& in en kurs

(som valensuppgift) A läser x

Svensk ordbok

kungatrogen, pliktrogen

en & vän

en & hund

han tjänade troget företaget

han var alltid & (mot) sin hustru

& vänskap

han förblev & sin hembygd trots

att han kunde fått ett fint jobb i

Stockholm

teaterns begränsade men trogna

publik

& (mot) sina ideal

& realismens principer vägrar han

att försköna

(som idiom) sin vana &

—

detaljtrogen, tidstrogen

en & skildring av 1700-talets Eng-

land

en & översättning

Konnotationsexempel och ordboksetik

Avslutningsvis skulle jag kort vilja diskutera ett kanske marginellt men enligt min mening nog så besvärligt problem, som främst rör konnotationsexemplen i en ordbok. Det är uppenbart att det finns lexikografiskt goda språkprov – t.o.m. av (nästan) idiomkaraktär – som man av etiska skäl inte kan ta med i ordboken. Det tydligaste exemplet är fraser som ger uttryck för rasfördomar – det räcker inte att "ta avstånd" från dem med etiketter av typ "nedsätt." eftersom risken erfarenhetsmässigt är för stor att själva förekomsten av dem uppfattas som någon sorts godkännande också av det påstående de vanligen uttrycker. Det är också svårare att ta avstånd från en fras än från ett uppslagsord. Svensk ordbok har tagit med ordet **svartskalle** med varningen "starkt nedsätt.", och det kanske kan försvaras även om man gärna skulle se ett ännu tydligare avståndstagande, men att ta med rasistiskt betonade exempel på användningen av ordet måste vara helt otänkbart, hur motiverade de än kunde vara från rent lexikografisk synpunkt. (Jfr Ruth Vatvedt Fjelds artikel i denna volym.)

Någonstans går sålunda en etiskt motiverad gräns, och språkprov som överskrider den gränsen tar man inte med i ordboken. Problemet är dock att det snarare är fråga om en gråzon än en skarpt markerad gränslinje. Det finns t.ex. fraser – av konnotationskaraktär – som på ett mer beskedligt sätt ger uttryck för fördomar om nationalkaraktärer. I Svensk ordbok figurerar bl.a. frodiga och gemytliga danskar, frejdiga norrmän, grundliga och militaristiska tyskar och arroganta fransmän. Man kan ha olika åsikter om detta. Den lilla poäng jag skulle vilja göra är att man bör vara mer restriktiv med sådana språkprov i en ordbok som görs tillgänglig för användarna i CD-ROM-version e.d. än i en ordbok som enbart görs i pappersversion. Möjligheten att snabbt slå upp alla språkprov där t.ex. ordet *tysk* förekommer gör att eventuellt kontroversiella konnotationsexempel får en helt annan genomslagskraft i en ordbok på CD-ROM än i en tryckt ordbok, där de trots allt – också i Svensk ordbok – "drunknar" i den stora mängden neutrala exempel.

Litteratur

Ordböcker

- Bonniers svenska ordbok*. 5. uppl. Stockholm: Bonniers 1991.
 COBUILD=*Collins COBUILD English Language Dictionary*. London/Glasgow: Collins 1987.
Duden. Deutsches Universalwörterbuch. Mannheim/Wien/Zürich: Dudenverlag 1983.
Illustrerad svensk ordbok. Stockholm: Natur och Kultur 1956.

- Le nouveau Petit Robert – dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française.* Paris: Dictionnaires Le Robert 1993.
- Svensk baklängesordbok.* Stockholm: Esselte Studium 1981.
- Svensk ordbok.* Stockholm: Esselte Studium 1986.
- Svenska ord – med uttal och förklaringar.* 2. uppl. Stockholm: Norstedts 1992.
- Östergren=O. Östergren: *Nusvensk ordbok.* Stockholm: Wahlström & Widstrand 1919–72.

Övrig litteratur

- Fjeld, Ruth Vatvedt 1994: Om ordbokskriminalitet og etikk i leksikografisk arbeid. I: *LexicoNordica* 1, 27–42.
- Fox, Gwyneth 1987: The Case for Examples. I: John Sinclair (ed.): *Looking up. An account of the COBUILD Project in lexical computing.* London/Glasgow: Collins, 137–149.
- Hjort, Ebba 1994: Hvilke konsekvenser har brugersociologien for Den danske ordbogs udformning? I: *LexicoNordica* 1, 77–87.
- Malmgren, Sven-Göran 1994: Sammansättningsmorfologi och lexikografi. I: Anna Garde & Pia Jarvad (red.): *Nordiske studier i Lexikografi II. Rapport fra Konference om Lexikografi i Norden 11.–14. maj 1993.* København: LEDA, 179–184.
- Svensén, Bo 1987. *Handbok i lexikografi. Principer och metoder i ordboksarbetet.* Stockholm: Esselte Studium.
- Weinreich, Uriel 1964: Webster's third: a Critique of its Semantics. I: *International Journal of American Linguistics* 30, 405–09.